

MŰTÉT UTÁNI IDŐSZAK

DR. VÁRADYNÉ HORVÁTH ÁGNES
FŐISKOLAI ADJUNKTUS

Általános előzmények kóroki háttere

Ezt az időszakot jellemzik az adott szerek és a műtét okozta utóhatások. Ezek közül a legfontosabbak:

- **Postagressziós állapot**
 - **glikoneogenesis** - cukor képződése
 - **glikogenolysis** – glikogén lebontása
 - **lypolysis** – zsír lebontása
 - **hyperglykaemia** – a vér kórosan emelkedett cukortartalma

- oliguria
- a legtöbb adott vegyület negatív inotrop hatású → perctérfogat csökken, a légzés deprimált → hypoxia, hypercapnia
- tudatállapot deprimált
- reflexek gyengébbek → aspiráció veszélye
- posztoperatív fájdalom van
- bélpassage csökken

Postanaesthesiás állapot speciális feladatai

1. Narcosis utáni 1 – 24 óra ápolási technikái

- **Tudatállapot megváltozása**
 - a beteg aluszékony, de ébreszthető
 - nyugtalan
 - tudja hol van, mi történt vele

-GCS-

Légutak elégtelen tisztulása

- **narkotikumok, légzőközpont gátló szerek**
 - ▶ **légzésszám, légzéstérfogat ▼**
 - ▶ **hypoxia, hypercapniára a válaszkészség csökken**
 - ▶ **légzészavarok → felületes, szapora: residuális, relaxáns**
 - lassú mély,: opiát hatás
 - ▶ **ventilláció zavarai → broncho – laryngo spasmus**
 - fektetés, relaxáció
 - hasi műtét

- ▶ **aspiráció okai → tudatzavar**
 - **cardia tónus csökkenés**
 - **abdominális nyomásnövekedés**
 - **gyomor keringés csökkenés, stressz ulcus**
- ▶ **köhögés depressziója → fájdalom**
 - **opiátok**
 - **localis gégehatás**
 - intubáció**

- ▶ **fájdalom** → műtéti seb
 - műtéti beavatkozás
 - fektetés, kezelés, beavatkozás
 - reflexes izomgörcs
 - alapbetegség (acut, krónikus)
 - bélpassage zavar

Fájdalom felmérő skálák

Fájdalomcsillapítás: fizikális
gyógyszeres

- ▶ **Vitális paraméterek megváltozása, szöveti perfúziós zavar.**

- anaesthesia keringési hatása
 - cardiodepresszió
 - érrendszeri hatások, vasodilatáció
- haemodinamikai hatások
 - testhelyzet /Trendellenburg)
 - thoracotomia (nyitott oldal ellenállás ↑)
 - laparascopia (véna cava compresszió)
 - lélegeztetés (szív telődés csökken)



- RR, p.: emelkedés → fájdalom
 - RR alacsony, p.: szapora → **vérzés**
⇒ drainek megfigyelése, ürülő váladék mennyiségének, minőségének ellenőrzése!
Kóros testhőmérséklet: hypotermia, hypertermia
 - vizeletretenció → antidiuretikus hormon hatás
→ vesekárosító gyógyszerelés
→ hypotonia
- megfigyelés, vizelet vizsgálat, hólyag teltségének ellenőrzése, fizikális hólyagstimulálás, folyadék bevitel
Sz.e.: katéterezés /függő funkcióban/

► homeosztázis felborulása

→ endokrin hatások: mellékvese

kéreg dysfunkció: apathia

hypotonia

ionzavar

→ műtéti folyadékvesztés

megfigyelés - általános állapot: tudat, turgor..

- vérkémia (ionok, összfehérje, vércukor)

- vizelet

Parenterális folyadékbevitel: alacsony ozmolaritású oldatok

5%-10% Glucose, elektrolit oldatok



▶ erőifejtés csökkent tűrése

- műtét utáni általános gyengeség
- immobilitás
- fájdalom
- oxigén ellátás és oxigén szükséglet közötti egyensúlyzavar



Szükséglet kielégítés: : V.H. modell
Dorothy OREM

● Kényelmi eszközök biztosítása

● Preventív fájdalomcsillapítás

- testhelyzet
- külső kompresszió
- terápiás hideg, meleg

● Ápolási dokumentáció vezetése

Postoperatív ellátás egyéb összetevői

- **Fertőzés kockázata**

- ⇒ invazív beavatkozások
- ⇒ terápiás eszközök
- ⇒ elsődleges védelmi vonal (sérülés)
- ⇒ immobilitás
- ⇒ elfojtott gyulladásoos válasz (gyógyszeres terápia)
- ⇒ hiányos tápláltság
- ⇒ nem megfelelő másodlagos védelmi vonal (haemoconcentráció, szöveti thromboplastin felszabadulás, stressz, fájdalom)

- **Immobilitási syndroma**

- ⇒ kényszerű ágynyugalom

Kockázat felmérő eszközök

Profilaktikus technikák

Komfort biztosítás

Posztoperatív szövődmények

- **Légzési elégtelenség**
- **Keringési elégtelenség**
- **Tudatállapot kóros változása** (somnia, soporosus, comatosus állapot)
- **Hypotermia**
- **Fertőzés**
- **Posztoperatív láz**
- **Vérzés**
- **Vizeletkiválasztás és vizeletürítés zavarai** (vizeletretenció, azotaemia, uraemia)
- **Gastrointestinális szövődmények** (puffadás, székrekedés, hányinger, hányás, posztoperatív gyomoratómia)

Regionális érzéstelenítés hatásai

- **Érzéstelenség** (reverzibilis paresthesia, fájdalommentesség, mélyérzés megmarad)
- **Vegetatív hatások:** bradycardia, hypotensio, peristaltika fokozódik, vizeletürítési zavar
- **Intoxikáció:** kamrai ritmuszavar, görcs, tudatzavar, légzési elégtelenség....
- **Egyéb mellékhatás:** dura sérülés, fejfájás, ideg-érsérülés, infekció....
- **Tonogén hatásai:** tachycardia, palpitáció, félelem, hypertensív krízis....

Ápolási diagnózisok

- **Szöveti perfúziós zavar**
 - ⇒ relatív volumenhiány
 - ⇒ vegetatív hatások
 - ⇒ gyógyszeres mellékhatás
 - ⇒ elsődleges védelmi vonal sérülés
- **Vizeletretenció**
 - ⇒ folyadékhiány
 - ⇒ beszűkült infiltráció
 - ⇒ immobilitás (12-24 órás szigorú ágynyugalom + a műtét ideje!)

- **Önellátás átmeneti zavara (A₃ S₃)**
- **Diszkomfort érzés (fejfájás)**
 - ⇒ relatív volumenhiány
 - ⇒ durapunkció
 - ⇒ esetleges liquor csorgás
- **Ismerethiány**
 - ⇒ érzés visszatérésével kapcsolatban
 - ⇒ hely-helyzetváltoztatás
 - ⇒ önellátási deficit kielégítése
 - ⇒ szerepteljesítés

Ápolás vezérfonalai

- **Betegvezetés., kliensoktatás**
- **Folyadékpótlás**
- **Betegmegfigyelés**
- **Szükségletek kielégítése**
- **Profilaktikus technikák....**

Köszönöm a figyelmet!